

Flevoland. Zuiderzee

Flevoland. Zuiderzee. Het is er niet meer zoals het was. Vroeger was ik er schipper op een prachtige vrachtvaarder en had ik er met gemak vier meter water onder mijn kiel. Ik zal maar meteen met de deur in huis vallen: de zee is er verdwenen. Weg-ge-pompt. En het lijkt erop dat hij niet meer terugkomt ook. Er wonen nu mensen. Je zou ze in deze tijd van zeespiegelstijging willen toeschreeuwen: zoek een hoger gelegen stukje land op! Maar luisteren: nee hoor. De Nederlanders hebben ooit ontdekt dat je midden in zee een dijk kunt bouwen en dat je het water daarachter kunt wegpompen. Voilà! Een stukje nieuw land erbij. Ze noemen het polder.

Maar wist je dat als de Nederlanders stoppen met pompen de boel zo weer onder loopt? Al die Dijkstra's, VanDijk's, Dijkema's, Zomerdijk's en Dijkers, want zo heten ze; - de meest voorkomende achternaam in Nederland bevat het woord 'Dijk' - zijn eeuwig gedoemd om te blijven pompen, pompen en nog eens pompen. Een erfzonde. God Schiep de Wereld, en de Nederlanders schiepen Holland. Maar daar komen ze dus niet gratis mee weg.

Dan snap je nu een beetje wat er op het spel staat als je Flevoland bezoekt. Want het ligt dus behoorlijk laag. Op sommige punten wel zes meter onder de zeespiegel. Nou, vooruit, ik zal je een beetje geruststellen. Er zijn in dit gebied een paar plekken waar je wèl droge voeten houdt als de Van Dijkjes en Dijkema's onverhoopt toch stoppen met pompen. Van mij mogen ze er mee ophouden hoor, begrijp me goed, maar voorlopig zit dat er niet in denk ik. Vroeger schulde ik vaak op Schokland en Urk als het water me te wild werd. Dat waren twee eilanden midden in de zee. Ze liggen er gelukkig nog steeds en daar kun jij ook even op adem komen, mocht de spanning van het reizen op de zeebodem je teveel worden. Het is er nog een beetje zoals het vroeger was. Urk is als zalf voor mijn drooggelegde schippersziel. Er is nog een haven met echt water waar je wat kunt rondzwerven. Een vuurtoren. Harinkje eten. Geur opsnuiven van scheidsteer en gebakken vis. Overal volk, altijd wat te doen.

Of Schokland; het is ook een optie om daar even aan te leggen. Maar daar moet je wat voorzigtiger zijn, want het ging er rond 1850 al bijna mis. Het eiland lag te laag in het water en de zee hapte er telkens stukken af. Het verdween bijna in de golven en de bevolking moest verhuizen. Wat er van het eiland overbleef ligt er nog steeds, ingeklemd tussen de rechthoekige akkers. Ach, dat lieve Schokland, met een kroeg en een klein kerkje. Er is ook een museum. Ga daar vooral kijken, dat scheelt mij weer een hoop vertelwerk. En als je dapper bent maak je een wandelingetje naar de oude haven over een héél smal dijkje. De zee is er nu van gras, maar als je je best doet kun je het water er zo weer bij denken..... Heel goed! Niet eng meer, toch?

Dan ben je nu klaar voor het echte werk. Op naar het Waterloopbos! Daar ga je diep onder zeeniveau je eerste echte confrontatie aan met de waterbouwkundige geschiedenis van Nederland. Verscholen in een geheimzinnig bos ligt daar namelijk een verlaten laboratorium, waar de Nederlanders hun dijken hebben getest. Het halve land, wat zeg ik; de halve wéreld, is er in het klein nagebouwd en met golfmachines overspoeld: om te testen wanneer het misgaat. Maar kennelijk weten de ingenieurs nu genoeg, want de hele boel is in een vlaag van overmoed verlaten en overwoekerd met mos. Prachtige oefenlocatie voor buitenlandse gasten om vertrouwen te krijgen in de Nederlandse waterbouwkunst. Je hoeft niet bang te zijn hoor, maar wel heel voorzichtig.

Om helemaal vertrouwd te worden met het nieuwe land moet je nu eigenlijk alleen nog naar Lelystad. Naar Batavialand. Het ligt aan de rand van het water, op een dijk. Vroeger was daar het

midden van de zee, de golven gingen er tekeer, veilige havens waren ver weg. Het gevaar komt er tegenwoordig uit een andere hoek: het schuilt in de verhalen en de spullen die je er kunt zien. Je kunt er als argeloze bezoeker behoorlijk onder de indruk raken. Ze hebben er bijvoorbeeld scheepswrakken, die ze op de zeebodem hebben gevonden toen die droog viel. Persoonlijk ben ik nogal geïnteresseerd in de inventaris van één van die schepen, maar daar wil ik het nu even niet met jullie over hebben. Kom eerst maar eens hier naar toe. Oja. Laat even weten wanneer je langskomt. Dan bel ik met VanDijk om te zeggen dat hij wat extra pompt. Voor de zekerheid.